

Arnhem, 10 juni 2020

Acupunctuur als aanvullende therapie bij post-COVID-19 klachten

De COVID-19 pandemie vormt wereldwijd een grote bedreiging voor onze gezondheid. Er is nog geen gerichte curatieve of preventieve behandeling tegen Corona ontwikkeld. De behandeling binnen de reguliere geneeskunde is (intensief) symptomatisch inclusief de huidige hoogtechnologische middelen die ons daartoe ter beschikking staan. Inmiddels zijn er diverse artikelen gepubliceerd in de medische vakliteratuur die aangeven dat acupunctuur (in de traditie van TCM - Traditional Chinese Medicine) een belangrijke bijdrage kan leveren in de behandeling van COVID-19 patiënten.

De ernstig zieke COVID-19 patiënt wordt in de meeste gevallen primair in het ziekenhuis opgenomen waar snelle en intensieve (reguliere) diagnostiek en behandeling beschikbaar is. Met name in de fase na ziekenhuis opname, of voor de minder zieke patiënt die thuis in quarantaine verbleef is er naast voortgezette reguliere medische zorg plaats voor acupunctuur voor gerichter, sneller en vollediger herstel van de patiënt. In de literatuurlijst van de Federatie Medische Specialisten over nazorg, revalidatie en overleving in relatie tot COVID-19 infectie wordt aan liefst drie artikelen gerefereerd over acupunctuur als behandelingsoptie in dit verband.

https://www.demedischspecialist.nl/sites/default/files/literatuur_revalidatienazorgsurvival.pdf).^{1,2,3}

Inmiddels is gebleken dat COVID-19 patiënten (ook degenen die slechts milde klachten hebben) in de herstelfase langdurig last houden van ernstige vermoeidheid, spierzwakte, kortademigheid, pijnklachten, depressie en posttraumatische stressstoornis (PTSS). Dit zijn diagnoses die ook uitstekend gesteld kunnen worden in het kader van de TCM traditie, als basis voor een succesvolle acupunctuurbehandeling. De beschikbare literatuur hierover tot op heden valt weliswaar in de categorie 'expert opinion'; Randomized Controlled Trials zijn nog niet beschikbaar. Dit geldt echter evenzeer voor de reguliere geneeskunde. Alle behandelingen – vele enthousiaste theorieën en experimenten ten spijt - zijn symptomatisch gericht op basis van gediagnosticeerde of vermoedde pathologie en expert opinion. In alle redelijkheid is het aannemelijk dat acupunctuur in de herstelfase na COVID-19 effectief kan zijn voor de genoemde klachten in analogie met vergelijkbare klachten bij andere aandoeningen, die baat hebben bij acupunctuur behandeling.

Er is evidence dat acupunctuur goed helpt bij kanker-gerelateerde vermoeidheid en het chronisch vermoeidheids syndroom.⁴⁻⁷ Het is aannemelijk dat acupunctuur als aanvullende behandeling op de reguliere geneeskundige behandeling net zo goed helpt bij post-COVID-19 vermoeidheid.

Bij pijnklachten is er voldoende bewijs dat acupunctuur behandeling effectief is bij diverse vormen van pijn.⁸⁻¹⁰ Dat zal onverkort gelden voor de specifieke en aspecifiek pijnklachten ten gevolge van COVID-19 infectie.

Acupunctuur is nuttig gebleken als aanvulling op reguliere behandeling bij patiënten met restrictieve longaandoeningen zoals COPD, waarbij acupunctuur de benauwdheid en de levenskwaliteit van deze patiënten verbetert.^{11,12} Daar bij COVID-19 patiënten ook sprake is van benauwdheid als gevolg van alveolaire schade aan de longen, ligt het in de lijn der verwachtingen dat ook hier acupunctuur substantieel zal kunnen bijdragen.

Voor depressie en PTSS heeft acupunctuur een bewezen meerwaarde naast de reguliere therapie.¹³⁻

¹⁶

In het kader van deze introductie van wat acupunctuur voor COVID-19 patiënten te bieden heeft leek het ons niet zinvol specifieke acupunctuur behandelprotocollen te noemen; daarvoor zij in eerste instantie verwezen naar de beschikbare artikelen daarover.

Tenslotte moet nog genoemd worden dat acupunctuur – mits in goed geschoolde en ervaren handen – een veilige behandeling is zonder relevante bijwerkingen.¹⁷

Op grond van bovenstaande argumenten willen wij nadrukkelijk pleiten voor het opnemen van acupunctuur als een belangrijke behandelingsmodaliteit bij post-COVID-19 klachten. Hiervoor kunnen patiënten bij voorkeur verwezen worden naar BIG-geregistreerde arts-acupuncturisten (zoals alle leden van onze vereniging WAVAN). Zij zijn opgeleid tot regulier arts en waarderen en respecteren alle kwaliteiten van de reguliere geneeskunde, naast de meerwaarde tot in detail die aanvullende behandeling met acupunctuur heeft te bieden. Acupunctuur of TCM concurreert nimmer met reguliere geneeskunde maar biedt vaak een belangrijke aanvulling of extra behandelbaarheid voor de vaak ernstig of langdurig zieke COVID-19 patiënt.

Opgesteld door de Wetenschappelijke Commissie van de WAVAN (Wetenschappelijke Artsen Vereniging voor Acupunctuur in Nederland)

Juni 2020

Referenties:

1. Expert group of the China Association of Acupuncture-Moxibustion. Guidance for acupuncture and moxibustion intervention on COVID-19 (Second edition) <https://exploreim.ucla.edu/wp-content/uploads/Guidelines-on-Acupuncture-and-Moxibustion-Intervention-for-COVID-19-second-edition-with-logo.pdf>
2. Fleckenstein J, Füzeki E, Banzer W. Die Anwendung der Traditionellen Chinesischen Medizin (TCM)/Akupunktur in der Therapie und Prävention von SARS-CoV-2-Infektionen: White Paper des Wissenschaftszentrums der deutschen Ärztesgesellschaft für Akupunktur. Deutsche Zeitschrift für Akupunktur. 2020 Apr: 1–4
3. Liu WH, Guo SN, Wang F, Hao Y. Understanding of guidance for acupuncture and moxibustion interventions on COVID-19 (Second edition) issued by CAAM. World J Acupunct Moxibustion. 2020 Mar 17 [[Epub ahead of print].
4. Zhang Y, Lin L, Li H, Hu Y, Tian L. Effects of acupuncture on cancer-related fatigue: a meta-analysis. Support Care Cancer. 2018;26:415-425.
5. Cheng CS, Chen LY, Ning ZY, Zhang CY, Chen H, Chen Z, Zhu XY, Xie J. Acupuncture for cancer-related fatigue in lung cancer patients: a randomized, double blind, placebo-controlled pilot trial. Support Care Cancer. 2017;25:3807-3814.
6. Wang T, Xu C, Pan K, Xiong H. Acupuncture and moxibustion for chronic fatigue syndrome in traditional Chinese medicine: a systematic review and meta-analysis. BMC Complement Altern Med. 2017;17:163.

7. Kim JE, Seo BK, Choi JB, Kim HJ, Kim TH, Lee MH, Kang KW, Kim JH, Shin KM, Lee S, Jung SY, Kim AR, Shin MS, Jung HJ, Park HJ, Kim SP, Baek YH, Hong KE, Choi SM. Acupuncture for chronic fatigue syndrome and idiopathic chronic fatigue: a multicenter, nonblinded, randomized controlled trial. *Trials*. 2015;16:314.
8. Vickers AJ, Vertosick EA, Lewith G, MacPherson H, Foster NE, Sherman KJ, Irnich D, Witt CM, Linde K; Acupuncture Trialists' Collaboration. Acupuncture for Chronic Pain: Update of an Individual Patient Data Meta-Analysis. *J Pain*. 2018;19:455-474.
9. Chiu HY, Hsieh YJ, Tsai PS. Systematic review and meta-analysis of acupuncture to reduce cancer-related pain. *Eur J Cancer Care (Engl)*. 2017;26: e12457.
10. MacPherson H, Vertosick EA, Foster NE, Lewith G, Linde K, Sherman KJ, Witt CM, Vickers AJ. The persistence of the effects of acupuncture after a course of treatment: a meta-analysis of patients with chronic pain. *Pain*. 2017;158:784-793.
11. Hsieh PC, Yang MC, Wu YK, Chen HY, Tzeng IS, Hsu PS, Lee CT, Chen CL, Lan CC. Acupuncture therapy improves health-related quality of life in patients with chronic obstructive pulmonary disease: A systematic review and meta-analysis. *Complement Ther Clin Pract*. 2019;35:208-218.
12. von Trott P, Oei SL, Ramsenthaler C. Acupuncture for Breathlessness in Advanced Diseases: A Systematic Review and Meta-analysis. *J Pain Symptom Manage*. 2020;59(2):327-338
13. Kim YD, Heo I, Shin BC, Crawford C, Kang HW, Lim JH. Acupuncture for posttraumatic stress disorder: a systematic review of randomized controlled trials and prospective clinical trials. *Evid Based Complement Alternat Med*. 2013;2013:615857.
14. Engel CC, Cordova EH, Benedek DM, Liu X, Gore KL, Goertz C, Freed MC, Crawford C, Jonas WB, Ursano RJ Randomized effectiveness trial of a brief course of acupuncture for posttraumatic stress disorder. *Med Care*. 2014;52(Suppl 5):S57-64.
15. Chan YY, Lo WY, Yang SN, Chen YH, Lin JG. The benefit of combined acupuncture and antidepressant medication for depression: A systematic review and meta-analysis. *J Affect Disord*. 2015;176:106-17.
16. Armour M, Smith CA, Wang LQ, Naidoo D, Yang GY, MacPherson H, Lee MS, Hay P. Acupuncture for Depression: A Systematic Review and Meta-Analysis. *J Clin Med*. 2019;8:1140.
17. Witt CM, Pach D, Brinkhaus B, Wruck K, Tag B, Mank S, Willich SN. Safety of acupuncture: results of a prospective observational study with 229,230 patients and introduction of a medical information and consent form. *Forsch Komplementmed*. 2009;16:91-7.